

NAVODILA ZA OBLIKOVANJE ZNANSTVENIH IN STROKOVNIH PERIODIČNIH PUBLIKACIJ, KI JIH SOFINANCIRA MZT

Ta navodila veljajo za znanstvene in strokovne periodične publikacije, temeljijo pa na mednarodnih standardih ISO, ki so sprejeti tudi v Sloveniji in imajo oznako SIST ISO.

Navodila upoštevajo naslednje standarde SIST oz. ISO za dokumentacijo:

SIST ISO 4	"Pravila za krajšanje besed v naslovih in naslovov publikacij"
SIST ISO 8	"Oblikovanje periodičnih publikacij"
SIST ISO 215	"Oblikovanje člankov v periodičnih in drugih serijskih publikacijah"
SIST ISO 214	"Izvillečki za publikacije in dokumentacijo"
SIST ISO 18	"Kazala periodike"
SIST ISO 690	"Bibliografske navedbe - vsebina, oblika in zgradba"
ISO 690-2	"Bibliografske navedbe - Del 2: Elektronski dokumenti ali njihovi deli"
SIST ISO 999	"Kazalo k publikaciji"
SIST ISO 2145	"Oštevilčenje oddelkov in pododdelkov v pisnih dokumentih"
SIST ISO 5122	"Strani z izvillečki v periodičnih publikacijah"

V navodilih so podrobneje opredeljeni oblika periodične publikacije kot celote in oblika članka kot njenega osnovnega dela. Določila, izpisana iz standardov, so v teh navodilih zapisana kot obveznost ali priporočilo. Uredništva periodične publikacije, ki določila iz teh navodil že izpolnjujejo, lahko sledijo še drugim določilom priporočenih standardov, vendar neobvezno, kot nadstandard.

Nekaj terminoloških zadreg je v navodilih rešenih tako:

Dopustno je uporabljati izraz *kolofon* ob izrazu *impresum*, čeprav je prvi bolj vezan na knjigo in drugi na časopis, skupno pa jima je navajanje založniških in tehničnih podatkov.

Izraz *abstrakt* (slovenska ustreznica v prevodu standardov je *izvilleček*) je v navodilih uporabljen kot tujka izključno za besedilo, ki stoji med naslovom prispevka in samim prispevkom in je kratek vsebinski pregled. Za besedilo, ki stoji za prispevkom, se uporablja slovenski izraz *povzetek* za tujko *summary*.

Periodična publikacija

- splošna določila
- ISSN
- naslov periodične publikacije
- skrajšani naslov periodične publikacije
- platnice/ ovoj
- kazalo
- tekoči naslov
- impresum/ kolofon
- navodila avtorjem
- številčenje
- dodatna številka/ priloga (suplement)
- najava sprememb
- elektronska oblika publikacije

Splošna določila

Periodična publikacija mora redno izhajati in mora pogostnost izhajanja tudi navesti (npr.: *Revija izide vsako četrtletje. Revija izhaja tromesečno.*), če je le mogoče na mesec natančno.

Periodična publikacija, ki je slovenska in izhaja na Slovenskem, lahko prispevke objavlja v slovenskem ali enem od tujih jezikov, vendar mora zmeraj objaviti tudi slovenske abstrakte. (gl. *SIST ISO 5122*)

Periodična publikacija naj svoj odnos do varstva avtorskih pravic (*copyright*) javno predstavi oziroma svojo prakso izrecno opiše:

- avtorske pravice do člankov, objavljenih v periodični publikaciji lahko imajo avtorji (*znak c stoji poleg imena avtorja in naslova članka*)
- avtorske pravice do člankov, objavljenih v periodični publikaciji, lahko ima izdajatelj periodične publikacije (*znak c stoji v impresumu revije*). V tem primeru avtor praviloma prenese avtorsko pravico na izdajatelja.

Publikacija naj bo tipografsko enotna v okviru enega letnika in v okviru vseh člankov. Različne oblike in velikosti znakov naj se vedno uporabljajo z enakim namenom (*ločevanje odstavkov, mednaslovi, zaporedja po pomembnosti itd.*)

ISSN

(gl. *SIST ISO 8*)

Periodična publikacija mora imeti številko ISSN. Dodeli jo "ISSN center Slovenija".

Naslov

(gl. *SIST ISO 8*)

Periodična publikacija mora imeti v določenem obdobju izhajanja stalen (nespremenljiv) naslov.

Naslov periodične publikacije naj čim natančneje definira področje, ki ga publikacija zajema. Če vsebina publikacije ni razvidna iz naslova, naj njeno vsebino pojasni podnaslov, ki pa mora biti (tipografsko) ločen od naslova.

Naslov naj se na vseh ključnih mestih v publikaciji pojavlja v isti obliki, posebej je pomembno, da je enak na platnicah, na prvi strani besedila **ali** nad vsebinskim kazalom in v indeksu. Naslov (polni ali skrajšani) se lahko pojavi tudi na hrbtu zvezka.

Če je treba spremeniti naslov, naj bo to storjeno na začetku novega letnika (volumna). Prejšnji naslov se mora navajati vsaj še eno leto po spremembi.

Periodična publikacija lahko ima naslov v več jezikih (vzporedni naslovi), če redno izhaja v teh jezikih ali če so samo posamezni članki v več jezikih. Zaporedje jezikovnih variant naslovov na publikaciji se ne sme spreminjati.

Skrajšani naslov

(gl. *SIST ISO 4*)

Skrajšani naslov za periodično publikacijo določi "ISSN center Slovenija".

Platnice

(gl. *SIST ISO 8*)

Na platnicah morajo biti naslednji podatki:

- naslov periodične publikacije,
- oznaka po UDK (ni nujno),
- zaporedna številka letnika (volumna),
- tekoča številka zvezka,
- ISSN ter
- kraj in datum izida (npr.: *Ljubljana, november 1998*).

Priporočljivo je, da se skrajšani naslov periodične publikacije, zaporedna številka letnika, tekoča številka zvezka, kraj in datum izida oblikujejo kot bibliografski trak.

Priporočljivo je, da so osnovni podatki o periodični publikaciji tudi na hrbtu publikacije.

Kazalo

(gl. *SIST ISO 18 in SIST ISO 999*)

Vsak zvezek periodične publikacije mora imeti vsebinsko kazalo. Vsebinsko kazalo mora biti v vsakem zvezku posameznega letnika na istem mestu.

Vsebinsko kazalo je praviloma na prvi strani zvezka takoj za notranjo stranjo platnic in se lahko nadaljuje na naslednji(-h) strani(-eh). Lahko je tudi na 1. strani platnic in se nadaljuje na njegovi 4. strani. Če pa se začne na 4. strani platnic, se nadaljuje na njegovi 3. strani.

Če vsebinsko kazalo ni na prvi strani zvezka, morajo biti na strani naslednji podatki:

- naslov periodične publikacije,
- oznaka po UDK,
- zaporedna številka letnika (volumna),
- številka zvezka,
- ISSN ter
- kraj in datum izida (mesec, leto).

Vsaka navedba v vsebinskem kazalu vsebuje naslednje podatke:

- ime(-na) avtorja(-ev),
- popolni naslov prispevka in vse podnaslove,
- številko začetne strani članka.

Prikaz prispevkov v vsebinskem kazalu mora slediti vrstnemu redu objavljenih prispevkov.

Če publikacija vsebuje članke v različnih jezikih, morajo biti ti v istih jezikih prikazani tudi v kazalu.

Če vsebino kazala prevajamo v druge jezike, mora biti za vsak jezik posebno kazalo, ki sledi kazalu v slovenskem jeziku.

Naslovi rubrik naj bodo enaki kot v publikaciji in naj bodo med seboj ločeni s presledki med vrsticami.

Tekoči naslov

(gl. *SIST ISO 8*)

Publikacija naj ima tekoči naslov (*pagina viva*), da je mogoče hitro razpoznavanje člankov.

Tekoči naslov naj bo vedno na istem mestu. Glede na format periodične publikacije je lahko v celoti na eni strani, lahko pa se deli na dve strani (npr. tako, da so podatki o publikaciji na levi, podatki o članku na desni strani).

Tekoči naslov naj vsebuje:

- polni ali skrajšani naslov publikacije,
- zaporedno številko letnika (volumna),
- številko zvezka, obseg članka z oznako prve in zadnje strani,
- ime avtorja (ali prvega avtorja) članka,
- naslov članka.

Če je prostora za tekoči naslov premalo, je naslov publikacije lahko okrajšan (po SIST ISO 4) ali pa se uporablja skrajšani naslov iz baze ISSN. Prav tako je lahko skrajšan tudi naslov članka.

Impresum

(gl. *SIST ISO 8*)

Tudi impresum naj ima v periodični publikaciji stalno mesto.

Impresum mora vsebovati podrobne podatke o periodični publikaciji:

- imena in naslove izdajateljev, distributerjev, tiskarjev
- naslov uredništva (telefonska številka, številka faksa, e-mail, poštni naslov),
- imena urednikov in članov uredniških svetov z navedbo krajev njihovega bivališča,
- imena sekundarnih avtorjev (fotografi, prevajalci, ilustratorji, avtorji opreme ...),
- imena sodelavcev ter kontaktnih oseb.

V impresumu mora biti navedena cena publikacije in drugi pogoji dostopnosti (*npr.*: članarine, naslov spletnih strani), ter vsi drugi relevantni podatki (*podatki o sofinancerjih ipd.*), ki morajo biti redno ažurirani.

Impresum mora vsebovati tudi podatek o pogostosti izhajanja periodične publikacije, če ta ni naveden drugje v periodični publikaciji.

V impresumu naj bo navedeno, v katerih bazah podatkov je indeksirana periodična publikacija.

Navodila avtorjem

Periodična publikacija mora redno (v vsakem zvezku) objavljati navodila avtorjem.

V navodilih avtorjem uredništvo definira svojo uredniško politiko ter poda vsebinska in tehnična navodila avtorjem za pripravo člankov, obdelavo in način sprejema. Uredništvo lahko izpostavi svoje zahteve glede:

- jezika
- rokopisa (tipkopis in/ali disketa, dolžina članka)
- strukturiranosti članka (metode, rezultati, ...)
- preglednic, tabel, slik, risb
- opomb, literature
- urejanja avtorskih pravic
- citiranja.

Urednik v navodilih pripravi vzorec navodil za citiranje literature, in sicer: knjig, prispevkov v knjigah in periodičnih publikacijah ter zbornikih. Vzorec citiranja mora biti objavljen v vsakem zvezku periodične publikacije. Spreminja oz. dopolnjuje se lahko v začetku vsakega letnika.

Številčenje

(gl. *SIST ISO 8*)

Številčenje letnikov (volumnov) mora teči nepretrgoma, označeno z arabskimi števkami. Če se ena vrsta številčenja konča, naj se nova vrsta začne s primerno oznako (*npr.: "Nova vrsta", "Nova serija" ipd.*)

Številčenje zvezkov v okviru posameznega letnika teče zmeraj od 1 naprej z arabskimi števkami. Zvezki naj imajo enojno številčenje, razen izjemoma, če je treba združiti več zvezkov v enega (*npr.: št. 7-8, julij-avgust*).

Paginacija v okviru posameznega letnika poteka z arabskimi števkami od strani 1 naprej tekoče skozi vse zvezke letnika do strani "n".

Ne številčijo se strani platnic, impresum (če ni na platnicah), kazalo in reklamni oglasi. Strani, ki niso številčene, kot je prva stran besedila in ponavadi prva stran članka, morajo biti vštete v zaporedje števil.

Priporočljivo je, da se označi "zadnja številka v letniku", če publikacija nima stalnega števila zvezkov v okviru letnika (volumna) ali če vsi predvideni zvezki niso izdani.

Dodatne številke/ priloge (suplementi)

(gl. *SIST ISO 8*)

Dodatki ali priloge morajo imeti svoje lastno številčenje, tudi če so uvezani v platnice matične publikacije.

Besedi "suplement" ali "priloga" in lastni naslov suplementa ali priloge, če obstaja, morajo biti vedno jasno navedeni na naslovni strani suplementa/priloge in ločeni od naslova matične publikacije.

Stalne priloge so tudi serijske publikacije, zato morajo imeti lastno številko ISSN.

Najava sprememb

(gl. *SIST ISO 8*)

Vse spremembe naj bodo najavljene vnaprej, vsaj v enem ali nekaj zvezkih pred dejansko spremembo.

Pred vsako spremembo naslova publikacije ali izdajo publikacije v drugem jeziku je treba pridobiti novo številko ISSN.

Če je več publikacij združenih v eno, ki dobi nov naslov, je to nova publikacija, ki začne številčenje z letnikom 1. Če nova publikacija ohrani enega od naslovov združenih publikacij, nadaljuje (oz. ohrani) tudi njeno številčenje.

Če se publikacija razdeli na dve ali več novih in pri tem nobena ne ohrani naslova prejšnje, so vse publikacije nove in začnejo številčenje z letnikom 1. Če ena od nastalih publikacij ohrani naslov prejšnje enotne publikacije, lahko nadaljuje tudi njeno številčenje.

Elektronska oblika publikacije

Publikacija na drugem prenosniku mora imeti svojo številko ISSN.

Članek

- naslov članka
- avtor(-ji) članka
- abstrakt
- ključne besede ali ustrezna klasifikacija
- datum prejema v uredništvo
- opombe pod črto
- bibliografske navedbe in citiranje
- slikovno gradivo
- dodatki
- popravki napak

Naslov

(gl. *SIST ISO 215*)

Naslov članka naj natančno opredeli vsebino članka. Avtor (v sodelovanju z urednikom) naj uporabi besede, ki bodo primerne za indeksiranje in iskanje.

Naslovu članka lahko sledi podnaslov, ki mora biti tipografsko ali z ločilom ločen od naslova.

Avtor

(gl. *SIST ISO 215*)

Ime avtorja mora biti vedno v polni obliki (ime in priimek), pri tem je treba upoštevati oblike imen, ki jih navaja avtor sam. Če je več avtorjev, je treba upoštevati vrstni red imen, ki so ga sami določili.

Navesti je treba sedež institucije, kjer avtor prispevka dela, in tudi sedež institucije, v kateri je avtor opravil raziskavo. Podatek o instituciji je treba objaviti na prvi strani članka, lahko pod črto ali skupaj z imenom avtorja.

Če je avtor institucija (ali društvo ipd.), naj se navaja njeno polno ime, ki ji bodisi v opombi bodisi na koncu članka sledi njen popolni naslov.

Delo drugih oseb je treba ustrezno označiti.

Vsi citirani dokumenti morajo biti navedeni v "Literaturi" na koncu članka. Pomoč drugih naj bo navedena na koncu besedila. Navesti je treba imena in naravo pomoči.

Abstrakt

(gl. *SIST ISO 214 in SIST ISO 5122*)

Abstrakt naj bo natisnjen na prvi strani članka, med naslovom in besedilom.

V periodični publikaciji mora imeti abstrakt vsak članek, esej ali razprava. Zapisi, kratka sporočila, uvodniki in "pisma urednikom" ne potrebujejo abstraktov.

Kadar je prispevek napisan v slovenskem jeziku, sledi abstraktu v slovenščini abstrakt v tujem jeziku (*najpogosteje v angleščini*), v katerega mora biti preveden tudi naslov članka.

Kadar je prispevek napisan v tujem jeziku, mora imeti abstrakt v jeziku prispevka in abstrakt v slovenskem jeziku. Slovenski abstrakt naj bo v tem primeru objavljen med tujim abstraktom in prispevkom ali na posebnem mestu (*abstract sheets*), kjer so objavljeni vsi slovenski abstrakti eden za drugim.

Abstrakt lahko oblikuje avtor ali uredništvo periodične publikacije.

Abstrakt mora biti razumljiv sam po sebi, brez branja celotnega besedila članka, zato mora obdržati tudi osnovni ton in stil dokumenta. Za večino potreb zadošča abstrakt v dolžini do 250 besed.

Kratki abstrakti naj bodo oblikovani v samo en odstavek, daljši pa naj bodo razdeljeni na več odstavkov. Uporabljajo se celi stavki.

Abstrakt naj navaja primarni namen in obseg oziroma doseg članka, razlog, zakaj je bil napisan in morebitne poprejšnje podobne članke.

V abstraktu naj bo opisana tehnika raziskovalnega oz. znanstvenega pristopa samo na ravni, ki zadošča za temeljno razumevanje. Opisani naj bodo osnovni metodološki principi. Pri neeksperimentalnih delih naj bodo opisani viri podatkov in načini njihove uporabe.

Na koncu abstrakta in ločeno od njega lahko navedemo še ključne besede ali drugo klasifikacijo, primerno za indeksiranje.

Kar zadeva terminologijo, uporabljamo besede iz besedila, ki omogočajo avtomatizirano iskanje. Izogibamo se manj znanim izrazom, kraticam in okrajšavam.

Ustrezna klasifikacija

(gl. *SIST ISO 214*)

Članek mora imeti tudi vsebinsko klasifikacijsko oznako, in sicer UDK ali drugo ustrezno klasifikacijo, ki se uporablja v okviru določenega področja/ podpodročja (npr.: *Tesaurus, Math. Subj. Class., Pacs*).

Datum prejema v uredništvo

(gl. *SIST ISO 215*)

Na prvi strani članka ali na koncu članka je treba objaviti datum, ko je uredništvo prispevek prejelo.

Opombe pod črto

(gl. *SIST ISO 215*)

Opombe pod črto naj vsebujejo le dodatno besedilo (avtorjeve ali urednikove komentarje), nikoli pa bibliografskih referenc. Lahko samo nakažejo na bibliografske reference v "Literaturi", ki pa morajo biti označene drugače kot navedbe v "Literaturi" ali "Bibliografiji".

Bibliografske navedbe in citiranje

(*SIST ISO 690 in 690-2 za elektronske vire*)

Sekundarni viri naj bodo citirani v obliki: "citirano v:" oz. "cv.".

Bibliografske navedbe v okviru članka morajo biti organizirane bodisi po abecedi avtorjev ali po načelu vrstnega reda citiranja v besedilu članka.

Bibliografske navedbe je mogoče urejati tudi po značilnostih posebnih znanstvenih oziroma strokovnih področij, če zanje obstajajo določena pravila (npr.: za medicino glej *Uniform Requirements for Manuscripts Submitted to Biomedical Journals. JAMA 1997; 277(11):927-934*).

Slikovno gradivo

(gl. *SIST ISO 215*)

Članek lahko vsebuje poleg besedila tudi slike (fotografije, grafikone, zemljevide) in tabele, na katere kaže besedilo.

Vse slike enega članka naj bodo oštevilčene v zaporedju in opremljene z naslovom ali razlago, prav tako tabele.

Dodatki

(gl. SIST ISO 215)

Dodatki so objavljeni na koncu za literaturo. Lahko so označeni s črkovnimi oznakami ali številkami in lastnim naslovom.

Popravki napak v članku

(gl. SIST ISO 215)

Napake (vsebinske in tehnične) naj bodo popravljene ali omenjene v naslednjem zvezku ali na posebnem listu.

Navodila je pripravila posebna ekspertna skupina, ki jo je imenoval minister za znanost in tehnologijo s sklepom dne 20. 10. 1998.